

Анотація дисципліни
«Конституційна юрисдикція»
Рівень вищої освіти – доктор філософії
Спеціальність – D8 Право
Кількість кредитів – 3
Загальна кількість годин – 90

Мета викладання навчальної дисципліни – формування в аспірантів системного, поглибленого й критичного розуміння конституційної юрисдикції як особливої форми здійснення судової влади та механізму забезпечення верховенства Конституції, охорони конституційного ладу й захисту основоположних прав людини; опанування сучасних доктрин конституційної юстиції, її онтологічних, аксіологічних і праксеологічних засад, моделей організації та процедур конституційного контролю; розвиток здатності аналізувати правовий статус, компетенцію, форми діяльності та юридичні позиції Конституційного Суду України, співвідносити національну практику з європейськими стандартами конституційного правосуддя; набуття навичок самостійного наукового дослідження конституційної аргументації, тлумачення Конституції, конституційної скарги та проблем виконання рішень органів конституційної юрисдикції.

Основними завданнями вивчення дисципліни є поглиблення знань про поняття, ознаки, функції та історичний розвиток конституційної юрисдикції; співвідношення конституційної юстиції, конституційного контролю і конституційного нагляду; американську, європейську та змішані моделі конституційного правосуддя; доктрини верховенства Конституції, поділу влади, конституційної демократії та конституційної ідентичності; нормативні й організаційні засади діяльності Конституційного Суду України; порядок формування його складу, гарантії незалежності та статус суддів; предмет, межі й форми конституційного контролю; суб'єктів права на конституційне подання, конституційне звернення та конституційну скаргу; допустимість звернень і стадії конституційного провадження; методи конституційного тлумачення, принцип пропорційності та особливості мотивування рішень; юридичну силу, дію в часі й виконання актів Конституційного Суду України; перспективи вдосконалення конституційного судочинства в Україні.

Опис дисципліни: Конституційна юрисдикція як предмет наукового пізнання. Онтологічні, аксіологічні та праксеологічні аспекти конституційної юстиції. Поняття, ознаки та функції конституційної юрисдикції. Співвідношення конституційного контролю, конституційного нагляду й конституційного правосуддя. Витоки та історична еволюція конституційної юстиції. Американська модель дифузного конституційного контролю. Європейська модель спеціалізованого конституційного судочинства. Змішані моделі конституційного контролю. Ідеї Ганса Кельзена та розвиток європейської конституційної юстиції. Верховенство Конституції як ціннісна і нормативна

основа конституційної юрисдикції. Поділ влади, незалежність суду й межі судового конституційного контролю. Конституційна легітимність та демократичний мандат органів конституційної юстиції. Конституційна юрисдикція в системі захисту прав людини. Становлення конституційного правосуддя в Україні. Конституційні та законодавчі засади діяльності Конституційного Суду України. Місце Конституційного Суду України в механізмі публічної влади. Принципи його організації та діяльності. Порядок формування складу Конституційного Суду України. Конкурсний добір кандидатів на посаду судді Конституційного Суду України. Правовий статус судді Конституційного Суду України. Гарантії незалежності, несумісність, підстави припинення повноважень і звільнення з посади. Організаційна структура та внутрішня діяльність Конституційного Суду України. Компетенція Конституційного Суду України та її межі. Перевірка конституційності законів України та інших правових актів. Попередній і наступний конституційний контроль. Абстрактний і конкретний конституційний контроль. Офіційне тлумачення Конституції України. Висновки Конституційного Суду України у випадках, передбачених Конституцією. Конституційне подання: суб'єкти, предмет і процесуальні вимоги. Конституційне звернення: юридична природа й порядок розгляду. Конституційна скарга як засіб захисту конституційних прав особи. Критерії прийнятності конституційної скарги. Принцип субсидіарності конституційної скарги. Стадії конституційного провадження. Відкриття провадження, підготовка та розгляд справ. Учасники конституційного провадження та їхні процесуальні права. Забезпечувальний наказ Конституційного Суду України. Конституційне тлумачення: текстуальний, системний, історичний, телеологічний та еволюційний підходи. Конституційна герменевтика й аргументація. Принцип пропорційності та балансування конституційних цінностей. Конституційна ідентичність у практиці органів конституційної юрисдикції. Рішення, висновки й ухвали Конституційного Суду України: види та правова природа. Юридичні позиції Конституційного Суду України. Обов'язковість, остаточність і юридичні наслідки актів Конституційного Суду України. Дія рішень у часі та проблеми правової визначеності. Механізми виконання рішень Конституційного Суду України. Перегляд правового регулювання після визнання акта неконституційним. Європейські стандарти незалежності й ефективності конституційного правосуддя. Сучасні виклики незалежності конституційної юрисдикції. Реформування конституційного судочинства в Україні та перспективи його розвитку в умовах європейської інтеграції.

Форма підсумкового контролю: екзамен